

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 477/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom Mgr. Miroslavom Golianom, Advokátska kancelária, Budatínska 16, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a porušenia čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. mája 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu

podľa čl. 32 ods. 4 listiny a porušenia čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015, ktorou žiada vydať tento nález:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na spravodlivé prerokovanie vecí v zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky ako aj podľa čl. 36 Listiny základných práv a slobôd ako aj práva sťažovateľa a maloletých detí [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na rodičovskú výchovu podľa čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd a čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa na nadviazania a udržanie vzájomného pravidelného styku so svojim rodičom postupom a rozhodnutím Okresného súdu Bratislava IV spis. zn. 25 P/100/2014 zo dňa 09.06.2014 a postupom a rozhodnutím Krajského súdu Bratislava spis. zn. 11 CoP/387/2014 zo dňa 17.02.2015 boli porušené.

2. Ústavný súd ruší právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Bratislava IV spis. zn. 25 P/100/2014 zo dňa 09.06.2014 ako aj rozhodnutie Krajského súdu Bratislava spis. zn. 11 CoP/387/2014 zo dňa 17.02.2015.

3. Ústavný súd vec vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Bratislava IV na nové rozhodnutie a zároveň zakazuje pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľa na spravodlivé prerokovanie vecí v zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde tak, aby boli základné práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 32 ods. 4 a 36 Listiny základných práv a slobôd ako aj podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi dodržané.

4. Okresný súd Bratislava IV spoločne s Krajským súdom Bratislava sú povinné uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania pred ústavným súdom...“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ bol ako odporca účastníkom konania pred okresným súdom sp. zn. 25 P 100/2012, v ktorom [REDAKOVANÉ] ako navrhovateľka (ďalej len „navrhovateľka“) žiadala vydať rozsudok, ktorým bude jej manželstvo so sťažovateľom rozvedené a na čas po rozvode manželstva budú upravené práva a povinnosti navrhovateľky a sťažovateľa k ich deťom –

mal. [REDACTED], [REDACTED], a mal. [REDACTED], [REDACTED]
(spolu ďalej len „maloleté deti“).

Okresný súd rozsudkom č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 manželstvo navrhovateľky a sťažovateľa rozviedol, na čas po rozvode manželstva zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti navrhovateľky, určil, že zastupovať maloleté deti a spravovať ich majetok budú obaja rodičia. Sťažovateľa zaviazal prispievať na výživu mal. [REDACTED] [REDACTED] výživným 150 € mesačne a na výživu mal. [REDACTED] [REDACTED] výživným 100 € mesačne, počnúc právoplatnosťou výroku o rozvode manželstva. Styk sťažovateľa s maloletými deťmi upravil každý párny kalendárny týždeň v čase od štvrtka od 15.00 h do nasledujúceho nepárneho utorka do 15.00 h s výnimkou letných, jarných, zimných a veľkonočných prázdnin, kedy upravil styk sťažovateľa s deťmi každý nepárny kalendárny rok počas jarných prázdnin v čase od 15.00 h v piatok, ktorý predchádza prvému dňu jarných prázdnin, do 17.00 h v nedeľu, ktorá nasleduje po poslednom dni jarných prázdnin, každý párny rok počas veľkonočných sviatkov v čase od 15.00 h v stredu, ktorá predchádza Veľkonočnému piatku, do 17.00 h v utorok, ktorý nasleduje po Veľkonočnom pondelku, každý párny rok počas zimných prázdnin v čase od 15.00 h v posledný deň školského vyučovania, ktorý predchádza zimným prázdninám, do 17.00 h dňa 30. decembra, každý nepárny rok počas zimných prázdnin v čase od 15.00 h dňa 30. decembra do 17.00 h dňa 6. januára nasledujúceho roka, každý párny rok v čase od 15.00 h v posledný deň školského vyučovania pred letnými prázdninami do 17.00 h dňa 15. júla a v čase od 9.00 h dňa 1. augusta do 17.00 h dňa 15. augusta, každý nepárny rok v čase od 9.00 h dňa 15. júla do 17.00 h dňa 31. júla a v čase od 9.00 h dňa 15. augusta do 17.00 h dňa 1. septembra s tým, že sťažovateľ si maloleté deti počas školského roka prevezme a odovzdá v školskom zariadení, ktoré maloleté deti navštevujú, a v ostatnom čase bude preberanie a odovzdávanie maloletých detí prebiehať v mieste bydliska navrhovateľky. Navrhovateľke uložil povinnosť maloleté deti na styk riadne pripraviť. O trovách konania nerozhodol s tým, že o týchto rozhodne samostatným uznesením.

Výrok o rozvode manželstva odôvodnil okresný súd tým, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že manželstvo navrhovateľky a sťažovateľa je vážne a trvalo rozvrátené a neplní svoje funkcie. Práva a povinnosti rodičov k deťom na čas po rozvode upravil po tom, čo vypočul rodičov, vykonal šetrenie v domácnosti oboch rodičov prostredníctvom kolízneho opatrovníka, vo veci nariadil znalecké dokazovanie a po vykonanom dokazovaní, vyhodnotiac jednotlivé dôkazy, zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti navrhovateľky, vychádzajúc najmä zo záverov znaleckého posudku, z prezentovaného názoru maloletých detí pred znalcom, kolíznym opatrovníkom, s prihliadnutím na to, že rodinná situácia je aktuálne nastavená takým spôsobom, že deti žijú s navrhovateľkou a jej priateľom mimo [REDAKOVANÉ], sťažovateľa navštevujú vo víkendových dňoch. Podľa názoru okresného súdu by v takejto situácii nebolo v záujme maloletých detí meniť už zabehnutý systém, na ktorý si deti postupne zvykli. Prípadným rozhodnutím o zverení maloletých detí do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov by boli deti opätovne vystavené radikálnej zmene v ich živote, porovnateľnej obdobiu, keď ich navrhovateľka zo dňa na deň presťahovala do domu svojho priateľa, čomu boli nútení sa prispôbiť. Považoval za preukázané, že navrhovateľka dokáže starostlivosť o deti zabezpečiť. Na druhej strane bol toho názoru, že aj osobnostné predpoklady sťažovateľa a jeho vzťah s maloletými deťmi je kvalitný, preto je potrebné tento udržiavať a upevňovať. Považoval preto za potrebné upraviť styk sťažovateľa s maloletými deťmi v širšom rozsahu ako navrhovala navrhovateľka a ako odporúčal znalec, aby tak sťažovateľ, ako aj maloleté deti mali dostatočný priestor na rozvíjanie a upevňovanie vzájomného vzťahu, a to nielen počas víkendového obdobia, ale aj v bežnom týždni, ktorý má úplne iný režim. Je vhodné, aby sa sťažovateľ aspoň čiastočne podieľal aj na príprave detí do školy, aby s nimi zdieľal aj bežné školské a mimoškolské povinnosti. Deti budú mať možnosť zapojiť sťažovateľa do svojich bežných záležitostí a nebude pre nich iba „víkendovým“ rodičom. Z dokazovania mal okresný súd za preukázané, že sťažovateľ má všetky predpoklady na to, aby zabezpečil riadne starostlivosť o deti aj v bežnom týždni, tvrdenia navrhovateľky o nezvládnutí starostlivosti sťažovateľa o maloleté deti neboli v konaní preukázané. Zároveň upravil styk sťažovateľa s maloletými deťmi aj počas prázdninového a sviatočného obdobia, a to pomerne medzi oboch rodičov, čo považuje za najvhodnejší spôsob úpravy styku

v takýchto dlhších časových úsekoch. Pri určení výšky výživného na maloleté deti zo strany sťažovateľa vychádzal z odôvodnených potrieb maloletých detí. S prihliadnutím na ich vek a potreby navrhovateľkou v konaní preukázané, ako aj príjmy rodičov, dospel k záveru, že výživné vo výške 150 € na mal. [REDAKOVANÉ] a 100 € mesačne na mal. [REDAKOVANÉ] je primerané a zodpovedá kritériám rozhodným pre určovanie výživného na maloleté deti. Určené výživné zároveň zohľadňuje skutočnosť, že sťažovateľ bude tráviť s maloletými deťmi čas rovnajúci sa približne jednej tretine mesiaca.

Proti rozsudku okresného súdu č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 podala odvolanie navrhovateľka, a to voči výroku o výživnom a úprave styku, ako aj sťažovateľ, ktorý napadol rozsudok vo výrokoch o úprave výkonu rodičovských práv. Sťažovateľ žiadal rozsudok okresného súdu zmeniť tak, že deti budú zverené do striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov bez určenia výživného. Poukázal na to, že vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že je schopný sa o deti postarať a vychovávať ich, navrhovateľka v konaní klamala, a to nielen o jeho schopnostiach postarať sa o deti či citových väzbách medzi deťmi a ním, ale aj o dôvode rozpadu ich manželstva. Vyjadrenia detí v konaní považoval za ovplyvnené navrhovateľkou a zdôraznil, že navrhovateľka zvolila veľmi nevhodný prístup k maloletým deťom, keď presviedčala deti, že o tom, s kým by mali byť, sa majú rozhodnúť sami. Navrhovateľka tak na deti presunula bremeno rozhodovania. Podľa názoru sťažovateľa je potrebné vžiť sa do pocitov maloletých detí, ktoré boli vytrhnuté zo svojho prirodzeného prostredia, odvedené do prostredia pre nich cudzieho a neznámeho, s cudzím prvkom priateľa navrhovateľky, ktoré objektívne muselo v deťoch vyvolať zvýšenú potrebu zvýšenej citovej náklonnosti k navrhovateľke ako jedinej blízkej osoby v novom prostredí. Sťažovateľ tvrdil, že maloleté deti si nezvykli na nový život po ich násilnom presťahovaní s navrhovateľkou a jej partnerom, a preto nie je dôvodné argumentovať stabilitou nového prostredia.

Krajský súd rozsudkom č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015 rozsudok okresného súdu č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 vo výroku o zverení maloletých detí na čas po rozvode manželstva do osobnej starostlivosti navrhovateľky ako vecne správny

potvrdil; vo výroku o úprave styku sťažovateľa s deťmi zmenil tak, že sťažovateľ má právo stretávať sa s maloletými deťmi každý párny kalendárny týždeň v roku od piatku od 15.00 h, kedy si sťažovateľ deti prevezme zo školy, do nedele do 18.00 h, kedy deti odovzdá navrhovateľke v jej bydlisku, každý nepárny kalendárny týždeň v roku od stredy od 15.00 h do štvrtka do 8.00 h, kedy si sťažovateľ deti prevezme a aj odovzdá v škole, ktorú deti navštevujú, a vo zvyšnej časti úpravy styku sťažovateľa s deťmi rozsudok okresného súdu potvrdil. Vo výroku o výživnom rozsudok okresného súdu zmenil tak, že zaviazal sťažovateľa prispievať na výživu mal. [REDAKOVANÉ] mesačne sumou 200 € a na mal. [REDAKOVANÉ] sumou 150 € mesačne, vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám navrhovateľky, počnúc dňom právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, s tým, že ročné výživné na mal. [REDAKOVANÉ] za obdobie od 25. júna 2014 do 28. februára 2015 vo výške 400 € a ročné výživné na mal. [REDAKOVANÉ] za obdobie od 25. júna 2014 do 28. februára 2015 vo výške 400 € zaviazal sťažovateľa zaplatiť navrhovateľke do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Sťažovateľ sťažnosť na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a čl. 36 listiny, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 32 ods. 4 listiny a čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom okresného súdu č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 a rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015 odôvodnil tým, že všeobecné sudy nevyvodili zo svojich skutkových zistení správne právne závery. Podľa presvedčenia sťažovateľa vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že striedavá osobná starostlivosť oboch rodičov o maloleté deti bola najvhodnejším riešením. Vo vzťahu k výroku o výške výživného rozhodnutie všeobecných súdov nezodpovedá výsledkom vykonaného dokazovania. Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uviedol:

„Posúdením prípadu v jeho kompletnosti možno dospieť k záveru, že deti tak po ich odsťahovaní sa zo spoločného bytu rodičov v [REDAKOVANÉ], odlúčenie či rozpad rodiny znášali veľmi zle, ktoré skutočnosti vyplynuli z viacerých odborných vyjadrení, ako napr. zo záznamu [REDAKOVANÉ]. Následne aj z vyjadrení sa maloletých detí pred oboma znalcami v roku 2013, tieto neboli s aktuálnym

stavom rozpadu rodiny stále vyrovnaní, a aktuálnu situáciu rozpadu manželstva ich rodičov veľmi zle znášali. Preto tvrdenia matky, ako sú deti v novom prostredí spokojné, nemožno pokladať za hodnoverné. Ak by deti skutočne neprežívali z rozchodu rodičov traumy, nevyjadrovali by sa tak, že ich vzniknutá situácia zťažuje napr. slovami, že by boli najradšej, keby k rozpadu rodiny nedošlo, pripadne by vrátili čas späť keď to bolo medzi rodičmi dobré. Obe deti si spomínajú na svojho otca ako dobrého a starostlivého rodiča, s ktorým hrávali karty, chodili do kina, na prechádzky, na dovolenky k moru, na lyžovačku a pod. Preto ich vyjadrenia o záujme stýkať sa s otcom len počas víkendov aj to každý druhý týždeň, nemôže byť ich vôľou, ale diktátom ich matky, ktorá sa jednoznačne ukázala ako sebec, sledujúci len svoj záujem, žiť a bývať so svojim priateľom, teraz už s manželom, a do tohto prostredia stiahnuť aj deti.

... Okresný súd dôsledne vykonal dokazovanie a práve z dôvodu osobného kontaktu rodičov so súdom, tento vyhodnotil situáciu v rodine najvýstižnejšie. V záujme maloletých detí je aby boli vychovávané oboma rodičmi, ak to nie je možné, tak aby boli ich vzťahy upravené spôsobom, ktorý najlepšie zodpovedá požiadavke vyváženého vplyvu rodičov na výchovu maloletých detí. Ak sa matka domnievala, že deti boli v spoložití s otcom a ňou ako matkou, vystavované psychickému útlaku, traume z konfliktného správania sa rodičov, čo veľmi zle znášali, potom práve jej odsťahovanie sa zo spoločnej domácnosti s otcom deti, logicky toto traumatizovanie deti muselo predsa skončiť. Matka sa teda mohla k svojmu priateľovi teraz už manželovi kedykoľvek odsťahovať, ak prestala k otcovi detí pociťovať akúkoľvek náklonnosť, no do konfliktov rodičov, nemala právo zatahovať ich spoločné maloleté deti, čím im skutočne spôsobila psychickú ujmu, keďže deti to pred zmlcami aj tak uviedli, či pri iných pohovoroch s odborníkmi.

Mám za to, že najmä Krajský súd v Bratislave sa nedostatočne zaoberal posudzovanou vecou, najmä sa nevyjadril k podozreniam otca, že deti sú matkou ovplyvňované, čo sa jednoznačne preukázalo, napr. v súvislosti s umožnením otca pripravovať deti na vyučovanie, v súvislosti s obmedzovaním styku otca s deťmi, hoci vo veci samej nebolo vydané žiadne relevantné rozhodnutie a pod.

... v posudzovanom prípade neboli zistené žiadne skutočnosti, ktoré by preukázali neschopnosť otca, sťažovateľa v rovnakom rozsahu ako matka postarať sa o ich spoločné

deti, dôkazom čoho sú jednoznačné závery oboch znaleckých posudkov. Neexistuje teda žiadna prekážka, ktorá by odôvodňovala vydanie takého rozsudku, ktorá by otcovi detí, sťažovateľovi nedovoľovala stýkať sa s deťmi v takom istom rozsahu ako ich matka a teda aby návrhu otca, sťažovateľa nebolo vyhovené na zverenie deti do striedavej starostlivosti. Práve z posudkov vyplývajúce vyjadrenia maloletých detí, ale aj z ostatných ich odborných vyšetrení a záznamov z nich vyplýva, že deťom by vôbec neprekážala v podstate akákoľvek forma striedania sa u svojich rodičov, pričom ich odmietavý postoj k striedavej starostlivosti je len dôsledkom zavádzajúceho objasňovania tejto formy starostlivosti o nich zo strany ich matkou, ako náročné, pravidelné sa sťahovanie z jedného domova do druhého domova.

... zamietnutím návrhu otca na striedavú starostlivosť, súdy odňali otcovi, sťažovateľovi na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, práva dieťaťa na rodičovskú vychoval a starostlivosť podľa čl. 32 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, i práva dieťaťa a rodiča na nadviazanie a udržiavanie vzájomného pravidelného styku podľa čl. 4 Dohovoru o styku s deťmi. Povinnosťou súdu je rešpektovať zásadu vyjadrenú v článku 18 ods. 1 Dohovoru OSN opravách dieťaťa, podľa ktorej, majú obaja rodičia spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

V záujme kompletného posúdenia rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Bratislave, dovoľím si poukázať aj na rozhodnutie odvolacieho súdu o výške na výživnom, ktoré je sťažovateľ povinný platiť svojim deťom. ... Krajský súd v Bratislave pri určovaní výšky výživného nepostupoval podľa zákonom určených kritérií určenia výživného... vôbec nebral do úvahy, že matka sa vydala, býva v rodinnom dome svojho priateľa, kde neplatí vôbec nič... a teda nebral do úvahy príjem jej priateľa, resp. teraz jej manžela. ...

Záverom si dovoľím uviesť vyjadrenie psychológov, ktorí varujú, že bráneniu dieťaťu stretávať sa s druhým rodičom či jeho vedenie proti druhému rodičovi bude realizovať skôr rodič s menej zrelou osobnosťou, teda ten, ktorý disponuje menšou mierou rešpektu k právam dieťaťa na druhého rodiča a s menšou mierou rešpektu k zdravému psychickému vývoju svojho dieťaťa. Ak má totiž rodič zdravú osobnosť, má k dieťaťu pozitívny vzťah a má dobrý charakter, potom nebráni dieťaťu v styku s druhým rodičom ani v prípade, ak má voči

nemu vlastné osobné výhrady. Takýto rodič totiž chápe, že realizácia styku s druhým rodičom je pre normálny vývoj dieťaťa a jeho celkovú životnú situáciu veľmi dôležitá.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 32 ods. 4 listiny starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti ich vôli iba rozhodnutím súdu na základe zákona.

Podľa čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru, urobia všetky potrebné zákonodarné, správne a iné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto dohovorom. Pokiaľ ide o hospodárske, sociálne a kultúrne práva, štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uskutočňujú také opatrenia v maximálnom rozsahu svojich prostriedkov a v prípade potreby aj v rámci medzinárodnej spolupráce.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa domáha vyslovenia porušenia týchto práv jednak výrokmi o úprave práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode v rozsudku okresného súdu č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014 a jednak rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015, ktorým boli tieto výroky v časti ako vecne správne potvrdené a v časti zmenené.

Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti výrokom o úprave práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode rozsudku okresného súdu č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo

slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľa, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho základných práv týmto rozhodnutím krajského súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Krajský súd ako súd odvolací vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľa bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd preto podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie označených práv rozsudkom okresného súdu č. k. 25 P 100/2012-251 z 9. júna 2014.

Odlišná je situácia vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti sťažovateľa je právomoc ústavného súdu daná, avšak sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože

uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Sťažovateľ porušenie označených základných práv rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015 odôvodňuje jednak nesprávnym vyhodnotením výsledkov vykonaného dokazovania a jednak nesprávnym právnym posúdením veci krajským súdom.

Krajský súd rozsudok č. k. 11 CoP 387/2014-296 zo 17. februára 2015 odôvodnil takto:

„Odvolaací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutých výrokoch podľa § 212 ods. 1 O. s. p., vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., s verejným vyhlásením rozsudku podľa § 156 ods. 3 O. s. p., a dospel k záveru, že odvolanie matky je čiastočne dôvodné, odvolanie otca nie je dôvodné.

Tým, že predmetom odvolacieho konania v konaní o rozvod manželstva je iba časť konania týkajúca sa úpravy výkonu rodičovských práv rodičov k maloletým deťom odvolací súd bude používať označenie účastníkov: matka, otec, maloleté deti.

Pokiaľ ide o otcom napadnutý výrok o zverení detí do osobnej starostlivosti matky, tým, že v konaní matka navrhla deti zveriť do jej starostlivosti, otec do striedavej osobnej starostlivosti, súd prvého stupňa správne v konaní zameral svoje dokazovanie na zistenie, aký model osobnej starostlivosti bude v záujme maloletých detí, rešpektujúc súčasne právo rodičov podieľať sa na živote ich detí, ktoré pravo im vyplýva z jednotlivých článkov ako Zákona o rodine, tak aj Dohovoru o právach dieťaťa. Keďže v konaní starostlivosti o maloleté deti sú súdy povinné predovšetkým chrániť záujmy maloletých detí k otázke vhodnosti formy osobnej starostlivosti súd prvého stupňa pristupoval citlivo, vo veci vykonal rozsiahle dokazovanie, vrátane znaleckého dokazovania a z tohto pri rozhodovaní vychádzal. Napriek výhradám otca k podanému znaleckému posudku, súd prvého stupňa obsah znaleckého posudku a odporúčenie znalca vyjadrené v závere znaleckého posudku správne vyhodnotil a pokiaľ záver znalca bol v súlade aj so stanoviskom kolízneho opatrovníka maloletých detí na základe osobných šetrení v rodine matky aj otca a bol

v súlade s opakovane prejavenu vôľou oboch maloletých detí, rozhodol v súlade so záujmom maloletých detí, keď ich zveril do osobnej starostlivosti matky a otcovi upravil široký styk s deťmi. Jeho záver v otázke zverenia detí do osobnej starostlivosti matky tak odvolací súd hodnotí ako záver v súlade s vykonaným dokazovaním, z ktorého dôvodu postupu súdu v tomto smere nie je možné nič vyčítať. Námietky otca proti znaleckému posudku, či hodnotenie prejavu vôle oboch maloletých detí odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné, rovnako sa nestotožnil s tvrdením otca, že jediným dôvodom pre ktorý súd jeho návrh na striedavú osobnú starostlivosť zamietol je nevystavenie detí opätovnému stresu z novej úpravy. Otcom tvrdený záver, na ktorom súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, naopak súd prvého stupňa v odôvodnení rozhodnutia jasne formuloval dôvody vedúce k rozhodnutiu zveriť deti do osobnej starostlivosti matky. V tomto smere aj odvolací súd poukazuje na odporúčanie znalca na základe vyšetrení rodičov i maloletých detí, v rámci ktorého bol zistený dobrý vzťah detí k obom rodičom, ale s jednoznačnou emocionálnou preferenciou osoby matky, ako aj opakovane jednoznačne prejavenu vôľu oboch detí žiť v domácnosti matky. Deti sa takto vyjadrili pred znalcom, pred kolíznym opatrovníkom, pričom vzhľadom na vek detí (13 rokov, 11 rokov) súd prvého stupňa správne na prejavenu názor detí prihliadal. Odvolací súd nespochybňuje dobrý vzťah medzi otcom a deťmi, jeho záujem podieľať sa na živote detí, ktorú skutočnosť konštatoval aj súd prvého stupňa a túto správne premietol do úpravy styku otca s deťmi tak, aby bolo zachované právo otca starať sa o deti, tieto vychovávať a naďalej si s deťmi budovať citový vzťah. Pokiaľ ide o určený rozsah bežného styku s výnimkou letných, jarných, zimných a veľkonočných prázdnin, s týmto sa odvolací súd nestotožnil. Určený styk každý parný kalendárny týždeň od štvrtka od 15.00 hod. do utorka do 15.00 bod. považoval pre deti za príliš zaťažujúci a obmedzujúci, keďže deti v štvrtok ráno by si museli brať do školy veci na nasledujúcich 5 dní, t. j. veci na oblečenie, školské pomôcky, veci na tréningy a pod.. Z uvedeného dôvodu styk otca s deťmi zmenil v každom párnom kalendárom týždni od piatku od 15.00 hod. do nedele do 18.00 hod. a v nepárnom kalendárom týždni v stredu od 15.00 hod. do štvrtka do 8.00 hod.. Otec takto bude mať zabezpečený styk s deťmi každý týždeň, v rámci ktorého bude mať možnosť sa deťom venovať, učiť sa s nimi a byť účastný ich života. Pokiaľ ide o námietku otca o odcudzení detí

treba uviesť, že kvalita vzťahu medzi rodičom a dieťaťom je závislá nielen na frekvencii styku, ale najmä na prístupe rodiča, kvalitnom využití času stráveného s dieťaťom a pod. Odvolací súd súčasne dodáva, že ide o úpravu styku ktorá nie je nemenná, je možné ju v budúcnosti modifikovať tak, aby vyhovovala ako deťom, tak aj rodičom. V danej veci však pri určení rozsahu styku vzhľadom na fyzický vek detí, plnenie školských povinností, ich záujmové aktivity, bolo potrebné v značnej miere na uvedené, pre deti zásadné veci prihliadať a týmto sa aj čiastočne prispôbiť.

Odvolací súd sa nestotožnil ani s výškou výživného určenou súdom prvého stupňa, keď túto považoval za neprimeranú zisteným odôvodneným potrebám detí v konaní preukázaným, vzhľadom na fyzický vek detí, náklady spojené so školskou dochádzkou, záujmovou činnosťou. Potreby detí v značnej miere od odchodu zo spoločnej domácnosti hradí matka (bývanie, strava, ošatenie, náklady na zdravotný stav, školskú dochádzku), keďže otec doposiaľ na výživu detí platí 100 € mesačne na obe deti a polovicu školného pre maloletého [REDACTED]. V konaní rovnako nebolo preukázané, že by otec nad rámec sumy, ktorú zasiela, iným spôsobom, napr. vecnými plneniami sa podieľal na krytí potrieb detí. Pri rozhodovaní o výške výživného odvolací súd rovnako na strane rodičov zohľadnil výšku ich príjmov, ich náklady spojené s krytím ich domácností, pri zohľadnení t. č. novej skutočnosti na strane matky, a to vzniku jej ďalšej vyživovacej povinnosti. Výživné vo výške 200 € na maloletého [REDACTED] a 150 € na maloletého [REDACTED] považoval za výživné určené v súlade s kritériami uvedenými v ust. § 62 ods. 1 až 5 a § 75 ods. 1 Zák. o rodine.

Vzhľadom k tomu, že otec od právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva platil výživné na maloleté deti v zmysle rozsudku súdu prvého stupňa, t. j. vo výške 150 € mesačne na maloletého [REDACTED] a vo výške 100 € mesačne na maloletého [REDACTED], vznikol otcovi nedoplatok na výživnom vo výške 400 € na maloletého [REDACTED] (8 mesiacov 50 €) a vo výške 400 € na maloletého Slavomíra (8 mesiacov x 50 €), ktorý nedoplatok odvolací súd uložil otcovi zaplatiť do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

S poukazom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zverení detí do osobnej starostlivosti matky a úpravy styku otca s maloletými deťmi počas letných, jarných, zimných a veľkonočných prázdnin ako vecne správny podľa § 219 ods. 1

O. s. p. potvrdil. Rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zvyšnej časti úpravy styku a vo výroku o výživnom podľa 220 O. s. p. zmenil.“

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva.

Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny, ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade nezlučiteľnosti ich rozhodnutí a postupov, ktoré ich vydaniu predchádzali, s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, IV. ÚS 164/04, IV. ÚS 216/05).

Podstatu podanej sťažnosti tvorí nesúhlas sťažovateľa s vyhodnotením dôkazov zo strany krajského súdu, pričom sťažovateľ je presvedčený, že pri správnom vyhodnutí dôkazov by krajský súd dospel k inému záveru a vo svojom výroku by rozhodol o striedavej osobnej starostlivosti rodičov o maloleté deti, prípadne by zveril maloleté deti do jeho osobnej starostlivosti.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu viacerých sťažovateľom označených základných práv v prvom rade skúmal, či napadnutý rozsudok nie je neodôvodnený alebo arbitrárny v takom rozsahu, že by to malo za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. listiny.

Námietky sťažovateľa, ktoré uplatnil v podanej ústavnej sťažnosti, sa v podstatnej miere zhodujú s jeho argumentáciou v odvolaní proti rozsudku okresného súdu. Krajský súd sa preto pri svojom rozhodovaní zaoberal aj uvedenou obranou sťažovateľa, ktorú však vyhodnotil ako nedôvodnú.

Ústavný súd pri posudzovaní namietanej ústavnej nekonformnosti napadnutého rozsudku krajského súdu s poukazom na svoju ustálenú judikatúru predovšetkým konštatuje, že pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprináleží hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (II. ÚS 1/95). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

V intenciách už uvedenej stabilizovanej judikatúry ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že mu zásadne neprislúcha hodnotiť vykonané dôkazy (výsluch svedkov, znalecké dokazovanie a iné), tak ako to požaduje sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Takýto postup ústavného súdu by bol nielen v príkrom rozpore s už uvedenými úlohami ústavného súdu, ale popieral by základnú zásadu ústnosti a základnú zásadu bezprostrednosti súdneho konania, ktoré vytvárajú najlepšie predpoklady na zistenie materiálnej pravdy.

Ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd vo svojom rozsudku dostatočne vyhodnotil vykonané dokazovanie, na sporné otázky namietané sťažovateľom dal vyčerpávajúcim spôsobom kvalifikované odpovede, a preto aj ústavný súd ho považuje za dostačujúci a ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku o zverení detí do osobnej starostlivosti navrhovateľky, a vysvetlil i to, akým spôsobom určil výšku výživného na maloleté deti. Okolnosť, že

sťažovateľ má odlišný názor, nezakladá porušenie označených základných práv a slobôd. Ústavný súd preto nemá dôvod zasahovať do záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd k tomu ďalej poznamenáva, že základné právo na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie garantované ústavou, listinou a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým návrhom účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96).

Sťažovateľ okrem porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny namietal aj porušenie ďalších základných práv podľa čl. 32 ods. 4 listiny a čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa, avšak na základe rovnakých skutočností, z akých vychádzal pri svojich námietkach o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny. Keďže namietaným porušením základných práv podľa listiny a Dohovoru o právach dieťaťa sťažovateľ sleduje ten istý účel, ústavný súd v tejto súvislosti uvádza, že nie je nevyhnutné osobitne sa zaoberať touto časťou sťažnosti, pretože závery prijaté v časti sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny sa v celom rozsahu vzťahujú aj na záver vo vzťahu k ďalším označeným právam. Sťažovateľom označené základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny porušené nebolo a v nadväznosti na to neboli porušené ani ďalšie sťažovateľom označené práva (*mutatis mutandis* IV. ÚS 116/05, III. ÚS 218/07, III. ÚS 70/08).

Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv garantovaných Dohovorom o právach dieťaťa ústavný súd uvádza, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi, ale súčasťou pozitívneho záväzku nie je povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorý občan žiada od štátu (II. ÚS 8/96, I. ÚS 4/02). Ústavný súd z už opísaných dôvodov nemohol dospieť k záveru, že krajský súd sťažovateľovi napadnutým rozsudkom neposkytol tú ochranu, ktorú podľa tvrdenia v sťažnosti z dôvodu existencie pozitívneho záväzku štátu mu mal ako otcovi maloletých detí poskytnúť.

V závere ústavný súd pripomína, že podľa § 26 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ak sa zmenia pomery, súd môže aj bez návrhu zmeniť rozhodnutie o výkone rodičovských práv a povinností alebo dohodu o výkone rodičovských práv a povinností. To znamená, že sťažnosťou napadnutý rozsudok má de facto dočasný charakter a pri zmene pomerov v budúcnosti prichádza do úvahy aj zmena úpravy práv a povinností k maloletým deťom.

Ústavný súd preto uzavrel, že dôvody uvedené v napadnutom rozhodnutí krajského súdu možno považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a ústavne akceptovateľné, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. augusta 2015